

Remissvar från Olofströms kommun - Utbildningsförvaltningen

Dnr: U2025/01933

Ärende: Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen i Olofströms kommun tillstyrker förslaget om att införa krav på belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar. Det är angeläget att skydda barn, elever och andra personer i beroendeställning samt att stärka tilliten till utbildningsväsendet och de framtida yrkesutövarna inom skola och vård. Förvaltningen bedömer samtidigt att förslaget behöver kompletteras med tydliga riktlinjer för hur kontrollen ska genomföras, hur uppgifter ska hanteras samt hur likvärdighet och rättssäkerhet ska garanteras mellan statliga och enskilda utbildningsanordnare.

Övergripande synpunkter

Olofströms kommun delar bedömningen att lämplighetsprövningen inför antagning till yrkesutbildningar inom skola och vård är nödvändig för att värna trygghet och kvalitet i verksamheterna. Kommunen anser att förslaget bidrar till ökad förutsebarhet och tillit, både för utbildningsanordnare och för arbetsgivare som i framtiden tar emot nyexaminerade medarbetare.

Samtidigt vill kommunen framhålla följande övergripande aspekter:

1. Integritet och proportionalitet

Det är viktigt att de kontrollmekanismer som införs utformas så att de upplevs som proportionerliga i förhållande till syftet. De sökandes personliga integritet måste skyddas genom tydliga begränsningar i vilka uppgifter som får inhämtas och hur dessa lagras eller gallras.

2. Likvärdighet mellan utbildningsanordnare

Förvaltningen ser positivt på att förslaget omfattar både statliga och enskilda utbildningsanordnare. Det är en förutsättning för rättvisa och enhetliga krav i antagningsprocessen. Det bör dock säkerställas att rutiner, kostnadsfördelning och ansvarsförhållanden inte leder till olika praktiska förutsättningar mellan huvudmän.

3. Tydlighet gentemot studenter och arbetsgivare

De nya reglerna måste kommuniceras tydligt till sökande för att undvika missförstånd kring vad som kontrolleras, hur resultatet används och hur eventuella felaktigheter kan rättas till. Arbetsgivare, särskilt inom kommunal sektor, bör också ges tydlig vägledning om hur de kan förhålla sig till utbildningar med registerkrav.

Framförd kritik

Utbildningsförvaltningen noterar att flera remissinstanser i tidigare utredningar har framfört kritik mot förslaget, främst avseende integritet, rättssäkerhet och praktisk tillämpning. Vissa myndigheter, däribland Integritetsskyddsmyndigheten och Justitiekanslern, har lyft att registerkontroll innebär ett intrång i den personliga integriteten och att reglerna måste utformas så att kontrollen begränsas till det som är nödvändigt och proportionerligt i förhållande till syftet.

Flera universitet och lärosäten har påpekat att ansvaret för kontrollens genomförande och bedömningen av registeruppgifter behöver regleras tydligare för att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet. Även den administrativa hanteringen, kostnadsansvaret och tidsåtgången har beskrivits som utmaningar i praktiken.

Andra aktörer, exempelvis vissa fackliga organisationer och studentföreträdare, har lyft att ett strikt system kan riskera att utesluta personer som avtjänat sitt straff och visat rehabilitering, vilket kan stå i konflikt med principen om återanpassning och livslångt lärande.

Sammantaget framstår kritiken som värdefull och bör beaktas i den fortsatta beredningen, särskilt i fråga om balansen mellan skyddsintresset för barn och elever samt den enskildes rätt till integritet och rättssäker prövning.

Synpunkter på specifika delar av promemorian**4.1 Utbildningar inom skolväsendet**

Förvaltningen tillstyrker förslaget att även utbildningar som leder till speciallärar-, specialpedagog- och studie- och yrkesvägledarexamen ska omfattas av registerkontroll. Dessa yrkesgrupper arbetar nära barn och elever och har ofta förtroendefulla relationer där risk för sårbarhet finns. Det är även rimligt att utbildningar enligt VAL-förordningen omfattas, då även dessa personer under utbildning deltar i verksamheter där de möter elever.

4.2 Utbildningar inom hälso- och sjukvården

Förvaltningen delar bedömningen att samtliga legitimationsgrundande vårdutbildningar bör omfattas av kravet. Detta stärker tryggheten för patienter och underlättar för kommuner och regioner som i sin verksamhet tar emot studenter i verksamhetsförlagd utbildning.

Konsekvenser

För kommunala huvudmän, särskilt inom förskola, skola och vård- och omsorg, bedöms reformen ha positiv långsiktig effekt genom att minska risken för olämpliga individer i yrkesroller med särskilt förtroende. Kortfristigast kan dock behov uppstå av anpassning av rutiner för VFU-mottagande och förtydliganden i samverkansavtal mellan kommun och lärosäten. Dessa konsekvenser bedöms som hanterbara.

Utbildningsförvaltningen

Datum
2025-11-06

Dnr

Kommunen ser inga större ekonomiska konsekvenser för kommunal nivå, men understryker vikten av att eventuella merkostnader för administration och registerutdrag inte belastar studenterna oproportionerligt.

Sammanfattande ställningstagande

Utbildningsförvaltningen i Olofströms kommun:

- Tillstyrker införandet av registerkontroll vid antagning till utbildningar som leder till yrken inom skolväsendet och hälso- och sjukvården.
- Betonar behovet av tydliga och rättssäkra rutiner för kontrollens genomförande.
- Understryker vikten av likvärdiga förutsättningar mellan olika utbildningsanordnare.
- Välkomnar fortsatt dialog kring praktiskt genomförande, särskilt gällande VFU-placeringar i kommunal verksamhet.

Olofström, 6 november 2025
För Utbildningsförvaltningen i Olofströms kommun
Patrik Håkansson
Förvaltningschef